Biuletyn Europejski nr 7 (90)/2021*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 7

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 7

Podatki 7

Obywatelstwo Unii Europejskiej 10

Transport 11

Zamówienia publiczne 13

Zasady ogólne 13

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 15

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ Od 1 lipca 2021 r. w całej Unii Europejskiej ma być uznawany Unijny Certyfikat Covid (UCC). Zaświadczenie obowiązuje we wszystkich państwach UE i potwierdza zaszczepienie przeciw Covid-19, przejście choroby lub aktualny, negatywny wynik testu na obecność koronawirusa. Certyfikat mogą pobrać osoby w pełni zaszczepione, które otrzymały dwudawkową lub jednodawkową szczepionkę. Jest on ważny od 14. dnia do 365. dnia po podaniu ostatniej dawki. Certyfikat wystawiany jest również osobom, które otrzymały negatywny test wykrywający wirusa SARS-CoV-2. W takim przypadku zaświadczenie ważne jest 48 godzin. Również ozdrowieńcy mogą pobrać certyfikat, który w ich przypadku będzie ważny od 11. dnia do 180 dni od otrzymania pozytywnego wyniku testu PCR. Podstawowym celem wprowadzenia certyfikatów jest ułatwienie przemieszczania się po Europie. Certyfikat gwarantuje, że wyniki testów czy świadectwa szczepień będą uznawane w każdym państwie UE. Wszyscy posiadacze każdego rodzaju certyfikatu będą mogli swobodnie podróżować wewnątrz UE bez konieczności odbywania kwarantanny. Trzeba jednak pamiętać, że o regulacjach dotyczących wjazdu do poszczególnych państw.

▪ 8 lipca 2021 r. Rzecznik Generalny (RG) TSUE Michal Bobek wydał opinię w sprawie C-132/20, w której zajął stanowisko w przedmiocie (braku) podstaw do powzięcia wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności potencjalnie wszystkich polskich sędziów powołanych przed rokiem 2018. Opinia rzecznika dotyczy postępowań prejudycjalnych zainicjowanych w grudniu 2019 r. przez Izbę Cywilną Sądu Najwyższego, w składzie jednoosobowym sędziego Kamila Zaradkiewicza. Siedem pytań prejudycjalnych dotyczyło niezawisłości i bezstronności sądu, w którym zasiada sędzia powołany jeszcze przez Radę Państwa PRL lub poprzednią Krajową Radę Sądownictwa. Sędzia postawił w nich kwestię, czy sądem niezawisłym i bezstronnym oraz mającym odpowiednie kwalifikacje w rozumieniu prawa UE jest organ, w którym zasiada osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez polityczny organ władzy wykonawczej państwa w niedemokratycznym, komunistycznym systemie władzy. Zgodnie z opinią Rzecznika Generalnego, okoliczności wskazane przez polski SN nie dają

podstaw do powzięcia przedmiotowych wątpliwości – nie wskazano bowiem powodów, dla których przepisy krajowe, do których odnosi się sąd odsyłający, miałyby nadal wywoływać określone skutki obecnie, mimo że nie obowiązują już od kilkudziesięciu lat. Fakt, że niektórzy sędziowie zostali po raz pierwszy powołani do pełnienia urzędu sędziego w okresie PRL, nie pozwala sam w sobie na podważenie niezawisłości tych sędziów obecnie, a wszelkie środki lustracyjne w tym zakresie wydane kilkadziesiąt lat po upadku reżimu komunistycznego nie wydają się obiektywnie konieczne w społeczeństwie demokratycznym. Co do sędziów powołanych przez poprzednią KRS, zdaniem Rzecznika Generalnego nie można ustalić żadnego „motywu, środków i możliwości" przemawiających na rzecz potencjalnego braku ich niezawisłości. Niniejsza opinia poprzedza wydanie ostatecznego wyroku przez Wielką Izbę Trybunału. Opinie rzecznika generalnego nie są dla TSUE wiążące, jednak Trybunał uwzględnia je w ok. 90% przypadków.

- 14 lipca 2021 r. TSUE postanowieniem w sprawie C-204/21 zobowiązał Polskę, w ramach środka tymczasowego, do natychmiastowego zawieszenia stosowania przepisów krajowych odnoszących się do uprawnień Izby Dyscyplinarnej SN. Decyzję o zastosowaniu środka tymczasowego podjęła wiceprezes Trybunału. Postanowienie zapadło w ramach postępowania wszczętego na wniosek Komisji Europejskiej z 1 kwietnia 2021 r. (Komisja wystąpiła także o zarządzenie wobec Polski środków tymczasowych.) Według Komisji Europejskiej, ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 14 lutego 2020 r. „zakazała wszystkim sądom krajowym badania spełnienia wymogów Unii dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy", a „Polska naruszyła prawo Unii Europejskiej, ponieważ powierzyła Izbie Dyscyplinarnej, której niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, właściwość do orzekania w sprawach dotyczących statusu sędziów i asesorów".

Tego samego dnia polski Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepis traktatowy „w zakresie w jakim TSUE nakłada *ultra vires* zobowiązania na RP jako państwo członkowskie UE wydając środki tymczasowe odnoszące się do ustroju i właściwości polskich sądów oraz trybu postępowania przed polskimi sądami jest niezgodny" z Konstytucją RP. Co za tym idzie, nie obowiązuje środek w postaci

zawieszenia działalności Izby Dyscyplinarnej SN.

Natomiast 20 lipca br. wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej poinformowała, że Polska ma czas do 16 sierpnia br. na zastosowanie się do orzeczenia TSUE, nakazującego zawieszenie działalności Izby Dyscyplinarnej, w przeciwnym razie Komisja Europejska rozpocznie procedurę naruszeniową i będzie wnioskować do TSUE o nałożenie kar finansowych.

Na stronie internetowej Komisji Europejskiej pojawił się również raport dotyczący praworządności w UE, w którym Komisja Europejska wyraziła obawy związane ze zmianami w polskim sądownictwie.

- 15 lipca 2021 r. TSUE orzekł w sprawie C-791/19, że system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w Polsce, który nie zapewnia niezależności Izby Dyscyplinarnej, nie jest zgodny z prawem UE, jako że „z uwagi na całościowy kontekst reform, którym niedawno został poddany polski wymiar sprawiedliwości, a w który wpisuje się ustanowienie Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, oraz z powodu całokształtu okoliczności towarzyszących utworzeniu tej nowej izby, izba ta nie daje w pełni rękojmi niezawisłości i bezstronności, a w szczególności nie jest chroniona przed bezpośrednimi lub pośrednimi wpływami polskiej władzy ustawodawczej i wykonawczej". Orzeczenie dotyczy postępowania zainicjowanego w październiku 2019 r. przez Komisję Europejską, która uznała, że ustanawiając nowy model odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, Polska naruszyła prawo unijne i wniosła skargę do TSUE (zob. s. 13–15).

- 15 lipca 2021 r. Komisja Europejska wszczęła postępowania przeciwnaruszeniowe wobec Polski oraz Węgier w związku z sytuacją społeczności LGBT+. Postępowanie wobec Polski dotyczy „stref wolnych od ideologii LGBT", zadeklarowanych uchwałami samorządowymi. Komisja Europejska wyznaczyła Polsce termin dwóch miesięcy na „usunięcie uchybienia", po czym może przejść do kolejnych etapów procedury, a ostatecznie do skargi do TSUE. W lutym br. Komisja wysłała oficjalne zapytanie do polskiego rządu, prosząc o wyjaśnienia pojęcia „wolność od ideologii LGBT". Odpowiedzi na te pytania nie uzyskała, więc ze względu na brak współpracy polskich władz wszczęła procedurę naruszeniową.

▪ 16 lipca 2021 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka zakomunikował polskiemu rządowi drugą skargę złożoną w sprawie sędziego Igora Tuleyi (skarga nr 51751/20). Oznacza to, że Trybunał rozpozna sprawę merytorycznie. Skarga została złożona po tym, jak Izba Dyscyplinarna działająca przy Sądzie Najwyższym w II instancji wyraziła zgodę na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i przyznano także tzw. szybką ścieżkę postępowania.

▪ 21 lipca 2021 r. ETPC w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19) orzekł, że obywatelka Polski została pozbawiona prawa do rzetelnego procesu, bo orzeczenie w jej sprawie wydała Izba Dyscyplinarna SN (zob. s. 17–18).

Kolejna sprawa tocząca się przed ETPC i dotycząca nominacji sędziowskich to sprawa ze skarg połączonych *Brodowiak i Dżus przeciwko Polsce* (skargi nr 28122/20 i 48599/20). Skarżący zarzucają, że wbrew art. 6 Konwencji Polska nie zapewniła im prawa do rzetelnego procesu przez niezawisłym i bezstronnym sądem, ustanowionym zgodnie z prawem, gdyż ich sprawy rozstrzygał sędzia wybrany w procedurze z udziałem nowej KRS. Trybunał potwierdził już dopuszczenie do sprawy Rzecznika Praw Obywatelskich w charakterze „przyjaciela sądu" (*amicus curiae*). Ponadto przyjęto do rozpoznania sprawę *Juszczyszyn przeciwko Polsce* (nr 35599/20). Łącznie ETPC do tej pory zakomunikował 32 sprawy dotyczące różnych elementów zmian w sądownictwie w Polsce po 2015 r.

▪ 21 lipca 2021 r. Unia Europejska odmówiła renegocjacji umowy brexitowej ze Zjednoczonym Królestwem (o co wnioskował rząd brytyjski). Powodem jest przerwanie łańcucha dostaw, skutkujące tym, że w sklepach w wielu miastach zaczyna brakować podstawowych towarów (co stanowi najpoważniejszy niedobór żywności od ponad 75 lat.). Rząd wprowadził też środki nadzwyczajne, które mają chronić dostawy żywności. Przy opuszczaniu Wspólnoty Zjednoczone Królestwo i UE uzgodniły, by granica między Republiką Irlandii a Irlandią Północną stała się zewnętrzną granicą Unii. Po *Brexicie* Irlandia Północna pozostała w unijnym rynku, a to oznacza, że towary docierające do/z tego kraju z Anglii, Walii i Szkocji traktowane są jak importowane i podlegają kontroli celnej.

▪ W lipcu w Białorusi kontynuowany jest – wyraźnie jednak od miesięcy słabnący pod presją przemocy – opór obywatelski, jako pozostałość po protestach z powodu

sfałszowanych wyborów prezydenckich (9 sierpnia 2020 r.). Zamknięto pozostałe wolne media (z początkiem lipca – stronę „Nasza Niwa"). Rewizje przeprowadzono m.in. w biurach Białoruskiego Komitetu Helsińskiego, Białoruskiego Stowarzyszenia Dziennikarzy, Centrum Transformacji Prawnej *Lawtrend*, ruchów praw człowieka oraz Centrum Badań Gospodarczych BEROC i Centrum Ochrony Praw Człowieka „Wiasna". Stronę internetową i media społecznościowe telewizji Biełsat uznano za ekstremistyczne. Flaga biało-czerwono-biała, która była używana przez uczestników antyrządowych protestów ma zostać uznana za „symbol ekstremistyczny", prokuratura generalna wystosowała wniosek w tej sprawie do Sądu Najwyższego. Dotychczas wszczęto już 4,2 tysiąca spraw karnych powiązanych z „ekstremizmem i terroryzmem". Trwają pokazowe procesy osób zaangażowanych w działalność opozycyjną lub choćby gesty poparcia dla protestujących. Skazywani są także studenci za „poważne naruszenia porządku (w zmowie przez grupę osób)", inni zaś wyjeżdżają z kraju.

Białoruski reżim prześladuje też ekologów, pszczelarzy, wolontariuszy, którzy pomagają osobom z niepełnosprawnościami, czyli wszystkich tych, którzy się zrzeszają. 6 lipca 2021 r. główny kontrkandydat w ubiegłorocznych wyborach prezydenckich, Wiktar Babaryka, został skazany na 14 lat więzienia za „korupcję i pranie pieniędzy na wielką skalę". Wyrazami wparcia dla opozycjonisty pod salą sądową przekazali ambasadorowie Francji, Austrii, Wielkiej Brytanii oraz przedstawiciele UE.

Od października 2020 r. UE sukcesywnie nakłada sankcje na Białoruś. Środki zostały przyjęte w odpowiedzi na m.in. zastraszanie i brutalne represje wobec pokojowych demonstrantów, członków opozycji i dziennikarzy w tym kraju.

Tymczasem A. Łukaszenka oskarża Zachód o wojnę hybrydową oraz „dążenie do III wojny światowej" . Z początkiem lipca nakazał zamknięcie granicy białorusko-ukraińskiej, jako powód podając groźbę przemytu broni z terytorium Ukrainy dla „uśpionych komórek terrorystycznych" na Białorusi. Dodatkowo zerwał porozumienie z UE i readmisji nielegalnych migrantów – co ugodziło przede wszystkim w Litwę (w ciągu ostatniego półrocza liczba osób o nieuregulowanym statusie usiłujących przekroczyć granicę wzrosła ponad siedmiokrotnie), gdzie oprócz miejscowych służb działalność wzmocnił także *Frontex*. Z powodu kryzysu migracyjnego, do którego doprowadził A. Łukaszenka, Litwa zapowiedziała budowę ponad 500-km muru na granicy litewsko-białoruskiej.

Nowe akty prawne UE

[*) Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Zalecenie Rady (UE) 2021/1085 z dnia 1 lipca 2021 r. zmieniające zalecenie (UE) 2020/912 w sprawie tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE oraz ewentualnego zniesienia takiego ograniczenia (Dz.Urz. z 2.7.2021 r., L 235, s. 27–30).

- Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2021/1095 z dnia 2 lipca 2021 r. ustanawiająca metodykę alokacji kosztów związanych z operacjami zaciągania pożyczek i zarządzania długiem w ramach *NextGenerationEU* (Dz.Urz. z 5.7.2021 r., L 236, s. 75–85).

- Decyzja Trybunału Obrachunkowego nr 41/2021 z dnia 19 lipca 2021 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.Urz. z 19.7.2021 r., L 256, s. 106–117).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie C-521/19, CB przeciwko Tribunal Económico Administrativo Regional de Galicia

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Kontrola podatkowa – Świadczenie usług w ramach działalności agenta artystycznego – Świadczenia podlegające opodatkowaniu VAT – Transakcje niezgłoszone organom podatkowym, w odniesieniu do których nie wystawiono faktury – Oszustwo – Odtworzenie podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym – Zasada neutralności VAT – Włączenie VAT do odtworzonej podstawy opodatkowania

*) Dyrektywę Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, a w szczególności jej art. 73 i 78, w świetle zasady neutralności podatku od wartości dodanej (VAT), należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy podatnicy VAT w wyniku oszustwa nie zgłosili administracji podatkowej zaistnienia transakcji, nie wystawili faktur ani nie wskazali dochodów osiągniętych przy tej transakcji w deklaracji dotyczącej podatków bezpośrednich, odtworzenie przez dane organy podatkowe w ramach kontroli takiej deklaracji kwot zapłaconych i otrzymanych przy rozpatrywanej transakcji należy uznać za cenę, która zawiera już podatek VAT, chyba że zgodnie z prawem krajowym podatnicy mają możliwość późniejszego przeniesienia i odliczenia VAT, o którym mowa, niezależnie od oszustwa.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-241/20, BJ przeciwko État belge

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ pracowników – Swobodny przepływ kapitału – Podatek dochodowy – Przepisy zmierzające do unikania podwójnego opodatkowania – Dochody osiągane w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania – Mechanizm obliczania zwolnienia z podatku w państwie członkowskim miejsca zamieszkania – Utrata części niektórych korzyści podatkowych

*) Artykuł 45 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom podatkowym państwa członkowskiego, których stosowanie skutkuje tym, że podatnik mający miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim traci w ramach obliczenia podatku dochodowego w rzeczonym państwie członkowskim część korzyści podatkowych przyznanych przez to państwo, z tego względu, że podatnik ten otrzymuje wynagrodzenie z tytułu wykonywania pracy najemnej w innym państwie członkowskim, podlegające opodatkowaniu w tym ostatnim państwie członkowskim i zwolnione z opodatkowania w pierwszym państwie członkowskim na podstawie dwustronnej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

*) Okoliczność, że dany podatnik nie osiąga znaczącego dochodu w państwie

członkowskim miejsca zamieszkania, nie ma wpływu na odpowiedź udzieloną na pierwsze pytanie prejudycjalne, ponieważ to państwo członkowskie jest w stanie przyznać mu dane korzyści podatkowe.

*) Okoliczność, że na podstawie umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania pomiędzy państwem członkowskim miejsca zamieszkania a państwem członkowskim zatrudnienia dany podatnik, w ramach opodatkowania dochodów osiągniętych w drugim państwie członkowskim, otrzymuje korzyści podatkowe przewidziane przez przepisy podatkowe tego państwa, nie ma wpływu na odpowiedź udzieloną na pierwsze pytanie prejudycjalne, ponieważ ani ta umowa, ani przepisy podatkowe państwa członkowskiego miejsca zamieszkania nie przewidują uwzględnienia tych korzyści i korzyści te nie obejmują niektórych z korzyści, do których podatnik ten ma co do zasady prawo w państwie członkowskim miejsca zamieszkania.

*) Okoliczność, że w państwie członkowskim zatrudnienia dany podatnik uzyskał ulgę podatkową w wysokości co najmniej równej kwocie korzyści podatkowych, które utracił w państwie członkowskim miejsca zamieszkania, nie ma wpływu na odpowiedź udzieloną na pierwsze pytanie prejudycjalne.

*) Artykuł 63 ust. 1 i art. 65 ust. 1 lit. a) TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom podatkowym państwa członkowskiego, których stosowanie skutkuje tym, że podatnik mający miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim traci część korzyści podatkowych przyznanych przez to państwo członkowskie z tego powodu, że podatnik ten osiąga dochody z mieszkania, którego jest właścicielem w innym państwie członkowskim, podlegające opodatkowaniu w tym państwie członkowskim i zwolnione z opodatkowania w pierwszym państwie członkowskim na podstawie dwustronnej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Obywatelstwo Unii Europejskiej

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-535/19, A

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ osób – Obywatelstwo Unii – Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuł 3 ust. 1 lit. a) – Świadczenia z tytułu choroby – Pojęcie – Artykuł 4 i art. 11 ust. 3 lit. e) – Dyrektywa 2004/38/WE – Artykuł 7 ust. 1 lit. b) – Prawo pobytu przez okres przekraczający trzy miesiące – Warunek posiadania pełnego ubezpieczenia zdrowotnego – Artykuł 24 – Równość traktowania – Obywatel państwa członkowskiego niewykonujący działalności zawodowej legalnie zamieszkujący na terytorium innego państwa członkowskiego – Odmowa objęcia tej osoby publicznym systemem ubezpieczenia zdrowotnego przyjmującego państwa członkowskiego

*) Artykuł 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 988/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że świadczenia opieki zdrowotnej finansowane z budżetu państwa, które z pominięciem jakiejkolwiek indywidualnej i uznaniowej oceny potrzeb osobistych przysługują osobom należącym do kręgu beneficjentów określonych w ustawodawstwie krajowym, stanowią „świadczenia z tytułu choroby" w rozumieniu tego przepisu i tym samym są objęte zakresem zastosowania rozporządzenia nr 883/2004, zmienionego rozporządzeniem nr 988/2009.

*) Artykuł 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004, zmienionego rozporządzeniem 988/2009, w związku z art. 7 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom prawa krajowego, które wyłączają prawo do ubezpieczenia w ramach publicznego

systemu ubezpieczenia zdrowotnego przyjmującego państwa członkowskiego dające możliwość korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych z budżetu tego państwa nieaktywnym zawodowo obywatelom Unii, którzy są obywatelami innego państwa członkowskiego oraz którzy podlegają, na podstawie art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 zmienionego przez rozporządzenie nr 988/2009, ustawodawstwu przyjmującego państwa członkowskiego i korzystają z przysługującego im prawa pobytu na terytorium tego państwa zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy.

Artykuł 4 i art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004, zmienionego rozporządzeniem nr 988/2009, oraz art. 7 ust. 1 lit. b) i art. 24 dyrektywy 2004/38 należy z kolei interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by przynależność takich obywateli Unii do tego systemu była odpłatna w celu przeciwdziałania sytuacji, w której tacy obywatele staliby się nadmiernym obciążeniem dla finansów publicznych przyjmującego państwa członkowskiego.

Transport

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie C-937/19, KA

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (WE) nr 1072/2009 – Artykuł 1 ust. 5 lit. d) – Artykuł 8 – Międzynarodowy przewóz drogowy towarów z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego – Przewozy kabotażowe następującego po tym transporcie międzynarodowego na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego – Ograniczenia – Wymóg posiadania wspólnotowej licencji i, w danym wypadku, zezwolenia na transport – Wyjątki – Przewozy kabotażowe następującego po transporcie międzynarodowym na rachunek własny – Wymogi

*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1072/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wspólnych zasad dostępu do rynku międzynarodowych przewozów drogowych należy interpretować w ten sposób, że przewoźnik, który dokonywał międzynarodowego przewozu towarów na własny rachunek w rozumieniu art. 1 ust. 5

lit. d) tego rozporządzenia z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego, jest upoważniony na podstawie art. 8 ust. 6 tego rozporządzenia do wykonywania przewozów kabotażowych następujących po tym transporcie międzynarodowym na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego, jednakże z zastrzeżeniem spełnienia wymogów przewidzianych w art. 8 ust. 2–4 tego rozporządzenia.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-60/20, „Latvijas dzelzceļš" VAS przeciwko Valsts dzelzceļa administrācija

Odesłanie prejudycjalne – Transport kolejowy – Dyrektywa 2012/34/UE – Jednolity europejski obszar kolejowy – Artykuł 13 ust. 2 i 6 – Dostęp do obiektów infrastruktury usługowej i usług związanych z koleją – Rozporządzenie (UE) 2017/2177 – Przekształcanie obiektów – Uprawnienia organu regulacyjnego

*) Artykuł 13 ust. 2 i 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/34/UE z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie utworzenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego należy interpretować w ten sposób, że obowiązek zapewnienia wszystkim przedsiębiorstwom kolejowym niedyskryminacyjnego dostępu do obiektów infrastruktury usługowej w rozumieniu art. 3 pkt 11 tej dyrektywy, o których mowa w pkt 2 załącznika II do tej dyrektywy, nie może zostać nałożony na właścicieli takich obiektów, którzy nie są ich operatorami.

*) Artykuł 13 ust. 6 dyrektywy 2012/34 należy interpretować w ten sposób, że nie ma on zastosowania do sytuacji, w której właściciel budynku mieszczącego obiekt infrastruktury usługowej w rozumieniu art. 3 pkt 11 tej dyrektywy, który jest używany, zamierza rozwiązać stosunek najmu dotyczący tego budynku w celu ponownego przeznaczenia go na własny użytek.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie C-295/20, „Sanresa" UAB przeciwko Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Udzielenie zamówienia publicznego na usługi przetwarzania odpadów – Dyrektywa 2014/24/UE – Artykuły 58 i 70 – Kwalifikacja obowiązku posiadania przez wykonawcę uprzedniej pisemnej zgody na transgraniczne przemieszczanie odpadów – Warunek realizacji zamówienia

*) Artykuł 18 ust. 2, art. 58 i 70 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE, należy interpretować w ten sposób, że w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługi gospodarowania odpadami obowiązek posiadania przez wykonawcę, zamierzającego przemieścić odpady z jednego państwa członkowskiego do innego państwa, zgody właściwych organów państw członkowskich, których dotyczy przemieszczanie tych odpadów, zgodnie w szczególności z art. 2 pkt 35 i art. 3 rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów, stanowi warunek realizacji tego zamówienia.

*) Artykuł 70 dyrektywy 2014/24 w związku z art. 18 ust. 1 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie odrzuceniu oferty jednego z oferentów jedynie z tego powodu, że w chwili składania oferty nie przedstawił on dowodu, iż spełnia warunek realizacji danego zamówienia.

Zasady ogólne

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów – Państwo prawne – Niezawisłość sędziowska – Skuteczna ochrona prawna w dziedzinach objętych prawem Unii – Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Uznawanie treści orzeczeń sądowych za przewinienia dyscyplinarne – Niezawisłe sądy dyscyplinarne ustanowione na mocy ustawy – Dochowanie rozsądnego terminu i poszanowanie prawa do obrony w postępowaniach dyscyplinarnych – Artykuł 267 TFUE – Ograniczenie uprawnienia i obowiązku sądów krajowych w zakresie zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

*) Nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (Polska), do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów [art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu wynikającym z tekstu jednolitego opublikowanego w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* z 2019 r. (poz. 825) w związku z art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, zmienionej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw];

– dopuszczając, aby w przypadku sędziów sądów powszechnych treść orzeczeń sądowych mogła być kwalifikowana jako przewinienie dyscyplinarne [art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu wynikającym z kolejnych zmian opublikowanych w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* z 2019 r. (poz. 52, 55, 60, 125, 1469 i 1495) oraz art. 97 §§ 1 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu wynikającym z tekstu jednolitego opublikowanego w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* z 2019 r. (poz. 825)];

– przyznając Prezesowi kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego prawo do dyskrecjonalnego wyznaczania właściwego sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji w sprawach sędziów sądów powszechnych [art. 110 § 3 i art. 114 § 7 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu wynikającym z kolejnych zmian opublikowanych w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* z 2019 r. (poz. 52, 55, 60, 125, 1469 i 1495)], a tym samym nie zapewniając, aby sprawy dyscyplinarne

rozstrzygał sąd „ustanowiony na mocy ustawy”; oraz

– nie zapewniając, aby sprawy dyscyplinarne sędziów sądów powszechnych zostały rozpoznane w rozsądnym terminie (art. 112b § 5 zdanie drugie tej ustawy), a także przewidując, że czynności związane z wyznaczeniem obrońcy oraz podjęciem przez niego obrony nie wstrzymują biegu postępowania dyscyplinarnego (art. 113a wspomnianej ustawy) oraz że sąd dyscyplinarny prowadzi postępowanie pomimo usprawiedliwionej nieobecności zawiadomionego obwinionego sędziego lub jego obrońcy (art. 115a § 3 owej ustawy), a tym samym nie zapewniając poszanowania prawa do obrony obwinionych sędziów sądów powszechnych,

Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

*) Dopuszczając, aby prawo sądów do kierowania do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym było ograniczone przez możliwość wszczęcia postępowania dyscyplinarnego,

Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 267 akapity drugi i trzeci TFUE.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie *Broda i Bojara przeciwko Polsce* (skargi nr 26691/18 i 27367/18)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu – usunięcie przez Ministra Sprawiedliwości dwojga sędziów ze stanowisk wiceprezesów sądu okręgowego

Sprawa dotyczyła dwójki sędziów, którzy w początkach 2018 r., na mocy nowelizacji ustawy o ustroju sądów powszechnych zostali odwołani faxem z Ministerstwa Sprawiedliwości z funkcji wiceprezesów Sądu Okręgowego w Kielcach – przed upływem sześcioletniej kadencji oraz bez podania przyczyny. Sędziowie próbowali wówczas zdobyć uzasadnienie decyzji. Tę,

którą otrzymali, uznali za lakoniczną i niewystarczającą, a nowe przepisy nie dawały im możliwości odwołania się (nowelizacja prawa w tym zakresie zwiększyła swobodę Ministra Sprawiedliwości w zakresie powoływania i odwoływania prezesów sądów oraz zawierała przepis przejściowy upoważniający do odwołania urzędujących prezesów i wiceprezesów sądów w terminie 6 miesięcy od jej wejścia w życie bez zachowania dotychczasowych wymogów). W ten sam sposób w latach 2017–2018 odwołano łącznie 148 prezesów i wiceprezesów sądów.

W skardze do ETPC skarżący powołali się na art. 6 ust. 1 EKPC, zarzucając, w szczególności, że brak możliwości odwołania się od przedmiotowych decyzji naruszył ich prawo do sądu i rzetelnego procesu wynikające z art. 6 ust. 1 Konwencji. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia" brało udział w tym postępowaniu jako „przyjaciel sądu" (*amicus curiae*).

Trybunał podkreślił, że z uwagi na znaczenie niezawisłego sądownictwa w demokratycznym społeczeństwie gwarancje proceduralne autonomiczności sędziów mają charakter kluczowy, a ich brak rodzi ryzyko zachwiania zaufania do sądów w demokratycznym społeczeństwie. Trybunał zauważył, że sędziowie nie mogliby efektywnie wykonywać zadań związanych z ochroną zasad praworządności, gdyby sami byli pozbawieni ochrony konwencyjnej w sprawach dotyczących ich niezależności i bezstronności. Trybunał zaznaczył, że ze względu na szczególne funkcje realizowane przez sędziów i sądy oraz rosnące znaczenie przypisywane w orzecznictwie zasadzie praworządności, podziału władzy i niezależności sądownictwa, musi być szczególnie uważny, jeśli chodzi o ochronę praw sędziów w sprawach dotyczących ich odwołania czy warunków służby.

Trybunał nie zgodził się z argumentem polskiego rządu, że skarżący powinni złożyć skargi konstytucyjne do Trybunału Konstytucyjnego, zanim skierują skargi do Strasburga. Wskazał przede wszystkim na bezsporny brak środka odwoławczego przysługującego skarżącym od decyzji ministra, a następnie podkreślił, że sam rząd polski przyznał, że uniemożliwienie zainteresowanym odwołania miało ułatwiać wprowadzenie reform wymiaru sprawiedliwości uregulowanych ustawą z 2017 r. Decyzje ministra w sprawie odwołania skarżących nie były uzasadnione i nie podlegały zaskarżeniu, mogły więc być postrzegane jako arbitralne, co zdaniem ETPC, jest

niedopuszczalne w demokratycznym państwie prawa.

Trybunał, powołując się na podobne orzeczenie zapadłe 23 czerwca 2016 r. w sprawie *Baka przeciwko Węgrom* (skarga nr 20261/12), stwierdził, że przepisy przejściowe do nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych upoważniały szefa resortu sprawiedliwości do samodzielnego usuwania prezesów i wiceprezesów sądów bez związania jakimikolwiek warunkami materialnymi bądź proceduralnymi i nie przewidywały żadnej ścieżki odwoławczej.

W opinii ETPC analizowany stan prawa polskiego był podwójnie wątpliwy: po pierwsze, podstawa prawna przedwczesnego usunięcia sędziów ze stanowisk kierowniczych budzi poważne wątpliwości co do jej zgodności ze standardami legislacyjnymi państwa prawa, a po drugie, arbitralnemu usunięciu sędziów nie towarzyszą żadne gwarancje rzetelności procesowej takie jak, na przykład, możliwość odwołania do niezawisłego sądu w celu ustalenia zasadności i legalności odwołania. To w sposób oczywisty doprowadziło do naruszenia prawa do sądu. Tym samym Trybunał stwierdził, że naruszono art. 6 Konwencji.

Wyrok zapadł większością głosów 6 do 1. Zdanie odrębne złożył polski sędzia – Krzysztof Wojtyczek.

Wyrok (Izba) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu – prawo do rozstrzygnięcia sprawy przez „sąd/trybunał ustanowiony zgodnie z ustawą” – powołanie sędziego z naruszeniem przepisów prawa – naruszenie procedury powoływania sędziów – Izba Dyscyplinarna SN jako sąd niespełniający kryteriów „sądu ustanowionego ustawą”

Sprawa dotyczyła trójmiejskiej adwokatki, która została zawieszona w czynnościach z powodu „incydentów” w czasie reprezentowania jednego z klientów oraz w związku z różnymi naruszeniami Kodeksu Etyki Adwokackiej w wyniku postępowania dyscyplinarnego. Skarżąca została zawieszona na okres trzech lat i odwoływała się od tej decyzji. Jej sprawa

została rozpoznana w ostatniej instancji przez nowo utworzoną Izbę Dyscyplinarną SN (która oddaliła skargę), powstałą w wyniku reorganizacji tego Sądu, dokonanej na mocy nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 2017 r. oraz ustawy o Sądzie Najwyższym z 2017 r.

W skardze do ETPC skarżąca powołała się na art. 6 ust. 1 EKPC, zarzucając, w szczególności, że powołanie sędziów Izby Dyscyplinarnej przez Prezydenta RP na zalecenie KRS nastąpiło z naruszeniem prawa krajowego oraz zasad praworządności, podziału władzy i niezawisłości sądownictwa. Stroną postępowania przed ETPC był także RPO, który przekazał opinię „przyjaciela sądu" (*amicus curiae*). Była to jedna z 38 skarg przeciwko Polsce złożonych w latach 2018–2021 w związku z reformą wymiaru sprawiedliwości.

Zadaniem Trybunału w niniejszej sprawie była „ocena okoliczności istotnych dla procesu powoływania sędziów do Izby Dyscyplinarnej SN po wejściu w życie ustawy z 2017 r. o Sądzie Najwyższym ustanawiającej tę Izbę, a nie branie pod uwagę zasadności reorganizacji polskiego sądownictwa jako całości" z uwagi na to, że jest to materia krajowa.

Do oceny naruszenia Konwencji ETPC zastosował trójstopniowy test przyjęty w wyroku w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii* (wyrok Izby z dnia 12 marca 2019 r. oraz podtrzymujący go wyrok Wielkiej Izby z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie ze skargi nr 26374/18), w której to sprawie polski RPO również występował jako *amicus curiae*. Trybunał badał zatem, czy naruszenie prawa krajowego było oczywiste; czy dotyczyło normy o podstawowym znaczeniu dla procedury mianowania sędziów: czy naruszenie mogło być skutecznie ocenione i naprawione przez sąd krajowy.

Trybunał stwierdził „poważne nieprawidłowości w powoływaniu sędziów do nowo utworzonej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego po reformie legislacyjnej". Tym samym uznał, że doszło do naruszenia procedury powoływania sędziów, ponieważ zostało to powierzone nowej KRS jako „organowi, który nie miał wystarczających gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej". W jego ocenie procedura powoływania sędziów „ujawniała nadmierny wpływ władzy ustawodawczej i wykonawczej na powoływanie sędziów", co „stanowiło to fundamentalną nieprawidłowość, niekorzystnie wpłynęło

na cały proces i naruszyło legitymację Izby Dyscyplinarnej SN, która rozpoznawała sprawę skarżącej". Mając na uwadze, w szczególności, argumenty samego SN zawarte w wyroku z 5 grudnia 2019 r. i w uchwale składu połączonych izb z 23 stycznia 2020 r., ETPC przychylił się do zarzutu skarżącej, że „doszło do oczywistego naruszenia prawa krajowego". Zdaniem Trybunału naruszenie procedury powoływania sędziów do Izby Dyscyplinarnej było tak poważne, że naruszyło samą istotę prawa do „sądu ustanowionego ustawą". Tym samym Trybunał stwierdził, że naruszono art. 6 Konwencji.